Humanist

1 juni 1979
34e jaargang nr. 11
Tweewekelijkse uitgave van
het Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. (030) 31 81 45

het hoofdbestuur legt verantwoording af aan het kongres. foto: Rob Huibers

23ste kongres voorbij, Verbond met nieuwe energie aan de slag

Als deze Humanist bij u in de bus valt, heeft het Humanistisch Verbond net zijn 23ste kongres afgesloten. Er is uitgebreid gediskussieerd over verslagen, begrotingen, statuten, rapporten en reglementen. Voorstellen zijn aangenomen, ingetrokken of verworpen. Nieuwe bestuursleden zijn gekozen. Misschien waren er soms lauwe diskussies, afgewisseld met felle debatten, waarschijnlijk veel hernieuwde kontakten in de wandelgangen.
Helaas niets van dit alles in deze Humanist, daarvoor was de tijd te kort. Uiteraard zal de redaktie in komende nummers nog uitgebreid aandacht besteden aan dit kongres.
Wel kunnen we de lezer in deze Humanist enkele foto's van het kongres aanbieden verder op de middenpagina's de openingsrede die voorzitter Rob Tielman op het kongres uitsprak. En ook aandacht voor uitgever Geert van Oorschot, die op het kongres de Van Praag-prijs kreeg uitgereikt.

kursus gezondheidsbesef

nieuwe bewustwording t.a.v. gezondheid nodig

Het beste geneesmiddel tegen ziekte is gezondheid, stelde Hippokrates al vast.
De Stichting Gezondheidsedukatie geeft daarom een Schriftelijke Kaderkursus Gezondheidsbesef uit. De samenstellers van de kursus zijn van mening dat we al te lang de zorg voor ons lichaam alleen maar hebben toevertrouwd aan de dokter of aan de voedselindustrie, of nog erger: aan de reklame. Zij willen dat er een nieuw besef gaat doorbreken, het gezondheidsbesef. Dit besef ondersteunen en versterken is de bedoeling van de kursus „Gezondheidsbesef". Het gaat de samenstellers hierbij vooral om bewustwording en verantwoordelijkheidsgevoel van ieder ten aanzien van zijn eigen lichaam en gezondheid.

De kursus gaat niet uit van een bepaalde filosofie, maar plaatst de vele goede gedachten die er bestaan over gezond leven naast elkaar en probeert de kursist te helpen om zijn eigen gezonde weg te vinden. De totale kursus duurt twee jaar, elk jaar ontvangt de kursist 10 lessen van 20 of 24 bladzijden. In het eerste jaar handelen de lessen over de samenhang tussen gezondheid en samenleving, over verschillende opvattingen over gezondheid, ziektes en geneeswijzen, over de voeding en de eigen verantwoordelijkheid en bewustwording op dit gebied. In het tweede jaar zijn de thema's meer gericht op de praktijk: kruiden, granen, eiwitten, vlees, genotmiddelen en groenten komen aan de orde evenals het onderwerp kinderen krijgen.
Om de drie lessen kunnen de kursisten werk insturen, en uit de begeleiding die ze dan krijgen komen vaak hele briefwisselingen voort. De kursisten kunnen een paar maal per jaar een weekeind bijwonen waar een bepaald onderwerp meer wordt uitgediept.
De prijs van de kursus, zonder de weekeinden, is *f* 150,—. Inschrijven kan tot eind januari of eind september. Men kan zich opgeven bij het redaktieadres: Gezondheidsbesef, postbus 550. Nijmegen. (Tel.: 08895-2914).

OP EEN AVOND

Gij zijt er op een avond, want een vrouw
liet u ontglippen aan haar moede schoot,
die onder pijnen opende en sloot –
bitter of blij over wat komen zou.

Gij zijt er, en der avonden getal
vermeerdert, en ge leeft tussen wat leeft,
bij mens en dier, bij al wat adem heeft –
bitter of blij over wat komen zal.

Gij zijt er, en het leven leert zijn leer,
ge stoot er overal op goed en slecht,
op dingen waar men tot het eind voor vecht.
En op een avond zijt ge er niet meer.

HAN. G. HOEKSTRA

Humanist

eindredakteur: Hes van Huizen
Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond
Redaktieadres:
Oude Gracht 152,
3511 AZ Utrecht
Telefoon: 030-318145
Abonnementsprijs voor niet-leden *f* 20,— per jaar
t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.
Gedrukt op kringlooppapier bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

leren om te overleven

De belangstelling voor het proefschrift onder deze titel van dr. S. C. Derksen is zo groot, vernamen wij van de auteur, dat nu reeds een herdruk nodig bleek. Oud-Tweede Kamerlid Huib Franssen schreef o.a., dat het boek op heel leesbare wijze twee uiterst belangrijke problemen met elkaar in verband brengt, n.l. hoe onze generatie een algehele ondergang van de menshied kan voorkomen en de invloed van onderwijs en opvoeding in onze samenleving.

„Leren om te overleven" kost f 25,90 in de boekhandel. Het kan ook worden besteld door f 27,90 (inkl. porto) over te maken op giro 807074 van S. C. Derksen te Meppel, waarna franco toezending volgt.

Fietsen

Hoeveel fietsen er van ons gezin al gestolen zijn in de loop der jaren, weet ik niet meer. Bij tien of elf ben ik de tel kwijtgeraakt en dat is alweer een hele tijd geleden. Alleen mijn man fietst zeker al 25 jaar getrouw iedere dag van en naar kantoor, steeds nog op dezelfde fiets. Hij gebruikt hem veel, ook om zo eens een boodschap te doen, want hij fietst erg graag. Mijn eigen fietsen, als ik er toevallig weer eens eentje had, waren nooit een erg lang leven beschoren, want die werden dan zolang geleend door een pas bestolene en na een poosje kon ik er weer naar fluiten. Niet dat de kinderen er bepaald nonchalant mee omsprongen, integendeel, ze verankerden hun bezit met indrukwekkende kettingen aan bruggen, hekken en lantarenpalen, maar de Amsterdamse betonscharen staan blijkbaar voor niets en zijn onverbiddelijk.
Toch hebben we drie keer een fiets teruggevonden. Alle drie de keren van de middelste dochter. Eén keer onder de bosjes hier in de buurt en een andere keer zag de jongste dochter heel toevallig de fiets van haar zusje ergens zomaar in de binnenstad staan. Ze belde onmiddellijk op om de vondst te melden en een half uur later had mijn man hem alweer opgehaald, in gezelschap van de eigenaresse en onze oudste dochter, in de 2CV, want voor zulke akkevietjes was die auto ideaal.
De derde keer was het onze schoonzoon Bas, die, rijdend in een stadsautobus plotseling de fiets van zijn vrouw ergens tegen een huis zag staan. 't Was een nogal opvallende kleur, dus het kon niet missen. Hij de bus uit en het was inderdaad de gestolen fiets, die daar keurig op slot stond. Dat werd dus zeulen met het eigendom naar een fietsenmaker, om het slot te laten verbreken.
Sinds de aanschaf van onze eerste lelijke Eend, zo'n 15 jaar geleden, heb ik het fietsen eraan gegeven, wat in zekere zin een rustig idee was.
Totdat mijn man onlangs uitvond, dat het eigenlijk best verrukkelijk zou zijn, als ik ook weer eens een fiets had, om dan samen in de buurt van Amsterdam tochten te kunnen maken. Het leek mij ook wel leuk, maar na 15 jaar toch ook wel een onderneming.
„Probeer het nu eerst op de mijne," zei de oudste dochter, „kun je zien, of het je bevalt." En ze bracht me een goudkleurig sportmodel heel lief, maar ik zag mijn grijze hoofd al, wel niet helemaal echt op een racefiets, maar toch, 't scheelde niet veel. „Jij krijgt een eigen fiets", besliste mijn man en diezelfde middag nog reden we zalig langs de Amstel met ons tweeën. De zadelpijn achteraf viel erg mee, dus hup, de volgende dag weer. We genieten mateloos. 't Is gewoon een heel ander leven, in ieder geval een andere vrijetijdsbesteding, die ons erg bevalt.
Alleen die betonscharen, die blijf ik eng vinden.

Ans Spigt

uitreiking Van Praag-prijs

Van Oorschot: uniek uitgever met durf en doorzettingsvermogen

Toen J. P. van Praag het voorzitterschap van het H.V. neerlegde werd besloten om op ieder kongres een prijs uit te reiken aan een persoon of een organisatie, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het humanisme, in de ruimste zin van het woord. De eerste maal werd de dr. J. P. van Praagprijs aan Amnesty International verleend, daarna kreeg dr. A. L. Constandse de prijs, vervolgens Simon Carmiggelt en op het twee jaar geleden gehouden kongres in Zwolle ontving mevrouw Romein-Verschoor de prijs.
De boeken uit zijn fonds passen in de humanistische traditie en zijn bijna alle bewijzen van de kritische opvattingen van de honnête homme in de literatuur. Er hoeft maar gewezen te worden op de uitgave van alle geschriften van Multatuli, op de werken van Ter Braak en Du perron, op de korrespondentie van deze vrienden. Alle met groot enthousiasme en groot risiko aangevat en prachtig uitgegeven. Geert van Oorschot heeft het letterkundig leven in ons land wezenlijk verrijkt.
Door de uitgave van alle grote Russische klassieken, vertaald door de deskundigste vertalers, hebben de lezers kennis kunnen nemen van de grote schrijvers uit het oude Rusland. En door de serie Russische miniaturen die aan het verschijnen is, kan men kennis maken met de literatuur (klandestien of officieel) van het oude en het nieuwe Rusland.

Naast dit alles heeft Van Oorschot gedichten, romans, en essays uitgegeven van schrijvers die zonder zijn durf en doorzettingsvermogen niet gedrukt zouden zijn. Zou er één uitgever te vinden zijn in Nederland, die de uitgave van de brieven van Walraven of de memoires van de vrouw van Mandelstamm zou hebben aangedurfd?
Eigengereid, driftig, wantrouwend, vitaal, kleurig en welsprekend is Geert van Oorschot het type van de koppige en roekeloze uitgever, bijna het laatste eenmansbedrijf in Nederland, hij is zijn eigen lektor, zijn eigen handelsreiziger, zijn eigen raad van beheer, zijn eigen public relationsman, zijn eigen inpakker en postzegelplakker.
Van Oorschot heeft als boekverkoper een legendarische reputatie. Zo werd ooit, niet zo lang na de oorlog, De Tranen der acacia's van Willem Frederik Hermans door Idil, – de ,,boekengids'' voor katholieke boekverkopers, bibliotheken en lezers, – geboycot. Als Van Oorschot in die periode een Roermondse boekhandel binnengaat, met in de ene etalage heiligenprentjes en in de andere boeken, wordt hij door de boekhandelaar begroet met ,,Ha, viezerik''. Waarop Van oorschot zegt: ,,Herhaalt u dat even,'' waarop de man dat herhaalt, en Van Oorschot over de toonbank springt en hem even zijn overtuiging intimmert.

Kultuur, en het onderdeel daar van literatuur, heeft voor de meeste mensen nog altijd de funktie van koffie en thee in het leven: aangenaam maar niet nodig. Voor Geert van Oorschot is het boek een eerste levensbehoefte. De literatuur in ons land zou aanzienlijk armer zijn als hij er niet was om uit te geven.
Wij hopen dat de prijs voor hem en zijn medewerkers een aansporing is om verder te gaan met de opbouw van de unieke bibliotheek die het stempel van de durf-al draagt.

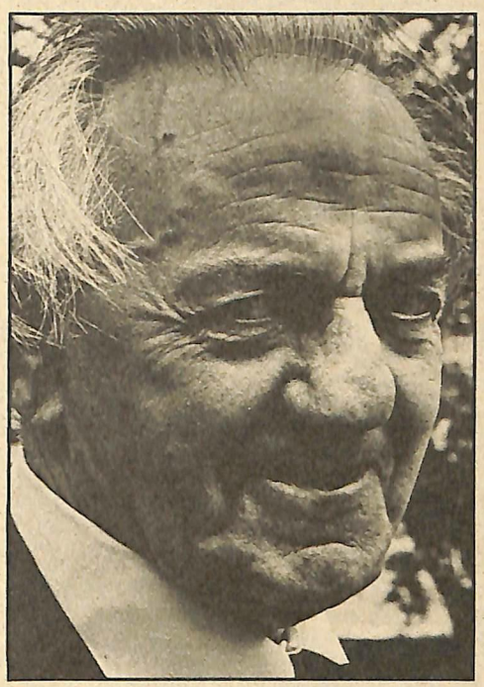

Van Oorschot: ,,Ik heb een hekel aan uitroeptekens als je niet bereid bent, dat uitroepteken onmiddellijk te vervangen door een vraagteken. Dat is de enige propere manier van denken en leven.''

foto: Rob Huibers

Op de eerste dag van het kongres ontving Geert van Oorschot uit handen van Henk Bonger de Van Praagprijs. Uitgever Van Ocrschot (,,altijd heb ik in mijn leven de troost die ik nodig had om mezelf overeind te houden in dit treurig bestaan, gevonden in schrijvers en dichters'') kreeg de prijs omdat hij in de loop der jaren een fonds heeft opgebouwd dat in vele opzichten humanistisch van signatuur genoemd kan worden.

foto: Rob Huibers

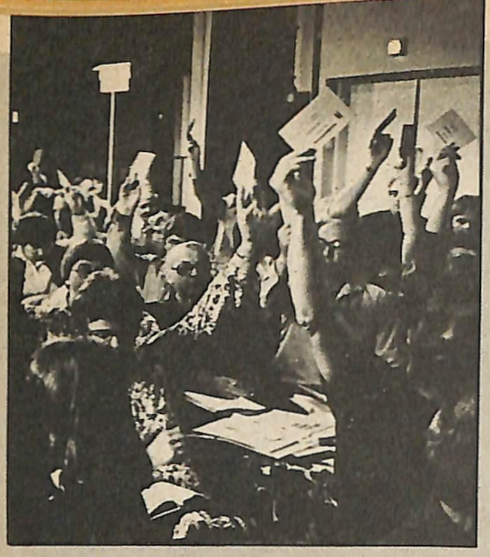

één van de stemmingen die op het kongres plaatsvonden.

OPENINGSREDE VAN VOORZITTER RO

humanisme moet stim om tegenspel te biede

In zijn kongresrede – hierbij weergegeven in verkorte vorm – somt Rob Tielman allereerst op wat in de afgelopen 2 jaren aan belangrijke feiten is bereikt, vervolgens gaat hij in op de taken die nog voor ons liggen, en tenslotte tracht hij duidelijk te maken in welke belangrijke fase het Humanistisch Verbond zich op dit ogenblik bevindt.

Het ligt voor de hand om aan het begin van het kongres terug te blikken op hetgeen in de afgelopen twee jaren is bereikt. En dat is niet gering. Een belangrijke gebeurtenis is de zendtijdverdubbeling. Daardoor wordt het Humanistisch Verbond in staat gesteld meer dan voorheen via radio en televisie uit te dragen welke onze gedachten zijn. Het is ons beleid om ons daarbij op een zo breed mogelijk publiek te richten.
In een zo eenvoudig mogelijke taal willen wij zoveel mogelijk mensen aanspreken omdat wij ons ervan bewust zijn dat velen in feite humanistisch denken zonder zich al tot het Humanistisch Verbond gewend te hebben.
Velen gaan op een zelfde wijze met de vragen van leven en dood om, zonder dat zij zich bewust zijn dat dat humanistisch is. Onze radio en televisieuitzendingen hebben tot belangrijke taak de herkenning van gemeenschappelijke levensovertuiging bij een breder publiek tot stand te brengen. Daarom is onze zendtijdverdubbeling voor uitgroei van onze beweging van bijzonder groot belang.
In de tweede plaats is onze geestelijke verzorging op allerlei gebied aanzienlijk gegroeid. We kunnen nu wel stellen dat met de voorgenomen uitbreidingen de geestelijke verzorging in de gevangenissen ongeveer dat niveau begint te bereiken waarop sprake is van een gelijkwaardige behandeling van humanistische, katholieke en protestante geestelijke verzorging.
Wat dat betreft loopt het ministerie van Justitie voorop, dat kan niet van de andere gebieden gezegd worden.

Defensie

Ook bij Defensie doen zich wat dat betreft belangrijke ontwikkelingen voor. Zo hebben wij in de afgelopen maand een verzoek ingediend tot verdubbeling van het aantal raadslieden bij de strijdkrachten. Wij hebben dit verzoek gedaan op grond van een zeer gedegen onderzoek naar belasting van onze raadslieden bij de strijdkrachten. Op grond daarvan is het ons duidelijk geworden dat de groeiende buitenkerkelijkheid zowel onder dienstplichtigen als onder beroepsmilitairen een verdubbeling van onze dienst daar rechtvaardigt. Gelukkig hebben wij de indruk dat bij het ministerie van Defensie en in het leger zelf in toenemende mate begrip groeit voor onze gerechtvaardigde verlangens. Het is te betreuren dat de principiële keuzevrijheid van dienstplichtigen om die geestelijke verzorging te kiezen die zij zelf wensen nog altijd niet optimaal is gerealiseerd.
Wij hebben goede hoop dat het ministerie die principiële keuzevrijheid in de toekomst in toenemende mate zal respekteren.

Publiciteit

De afgelopen twee jaar heeft de taakgroep Publiciteit een suksesvolle start gemaakt. Daardoor is meer in dag- en weekbladen verschenen over het Humanistisch Verbond en het humanisme in het algemeen. Er is een onderzoekje gehouden naar de aandacht voor HV en humanisme in dag en weekbladen van het afgelopen jaar. Op grond van de daaruit voortvloeiende konklusies ligt het in onze bedoeling om stelselmatig dag en weekbladen te wijzen op de noodzaak ook aan onze geestelijke stroming aandacht te besteden naast de vele aandacht die aan kerken wordt besteed. (. . .)

Kontakten

Daarnaast trachten wij kontakten te intensiveren met geestverwante maatschappelijke en politieke groeperingen. Zo zijn in de afgelopen jaren kontakten heropgenomen met de PvdA, VVD, D'66, PSP en PPR. Deze politieke kontakten blijken uiterst belangrijk te zijn, zij leiden ertoe dat in niet-konfessionele politieke kring men een beter beeld krijgt van de betekenis die de humanistische levensovertuiging ook voor hen kan inhouden.
Op sociaal-economisch terrein zijn de kontakten aangehaald met de Federatie van Nederlandse Vakbewegingen en het Verbond van Nederlandse Ondernemingen. De humanisering van de arbeid en rechtvaardige verdeling van de werkgelegenheid vinden wij belangrijke onderwerpen van bespreking.
Op het gebied van de mensenrechten hebben wij een goede taakafbakening gemaakt met Amnesty International. Ook met vele andere organisaties zijn kontakten opnieuw aangehaald, zoals b.v. met de NVSH. Deze verbreding van de humanistische beweging zoals die in de landelijke kontakten in de afgelopen twee jaar net is begonnen, zal verder als beleidspunt op het kongres aan de orde komen.

Jongeren

Tenslotte wil ik als verheugend verschijnsel melden, dat in toenemende mate jongeren zich voor het humanisme blijken te interesseren. Daardoor kon reeds het initiatief worden genomen tot een landelijke jongerengroep, die tracht om jonge humanisten bijeen te brengen en duidelijk te maken dat het Humanistisch Verbond en jongeren elkaar over en weer in positieve zin kunnen beïnvloeden. Er is wel eens 10 jaar geleden gezegd dat het Humanistisch Verbond het gevaar liep een uitstervende vereniging te zijn. Het verheugt mij in hoge mate te kunnen zeggen dat het Humanistisch Verbond op dit ogenblik een duidelijke verjonging meemaakt in het ledenbestand, en ik hoop dat die ontwikkeling zich in de toekomst verder zal doorzetten.

Postie nu

Dat brengt mij tot een meer algemene vraag: hoe is onze positie op dit ogenblik? In de zestiger jaren is veel aandacht gericht op deelgroeperingen die aandacht besteedden aan bepaalde aspekten van het maatschappelijk en politiek gebeuren. Veelal was de gemeenschappelijke grondslag van deze deelgroeperingen een streven naar een vrijer en zelfbewuster mens, in staat meer dan voorheen vorm te geven aan het eigen bestaan. In die zin zou men kunnen spreken van deelhumanismen: konkrete uitwerkingen van de fundamentele humanistische uitgangsgedachte.

Voorloopfunktie

In de loop van de zeventiger jaren zie je een toenemend pessimisme optreden over de veranderbaarheid en de verbeterbaarheid

diskussie over de voorstellen.

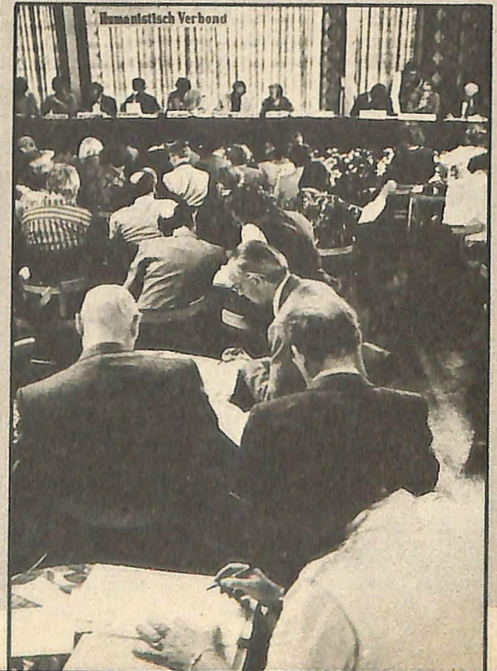

foto's: Rob Huibers

TIELMAN

uleren tot zelfstandig denken
n tegen dogmatisme en nihilisme

van de samenleving. Allerlei deelhumanistische groeperingen worden daardoor weer teruggeworpen op hun uitgangspunt: wat is de motor die hen dreef? Daardoor komt de levensovertuiging meer in het beeld van grotere groepen mensen die voorheen dachten te kunnen volstaan met politieke en sociale aktie. Het besef groeit dat geen enkele veranderingsbeweging kan zonder een fundamenteel uitgangspunt van waaruit naar een betere samenleving wordt gestreefd. Hier ligt een belangrijke taak voor het Humanistisch Verbond: de humanistische beweging dient hier een voorloopfunktie te vervullen van al deze deelhumanistische stromingen.
Het HV kan door de samenstelling van haar ledenbestand en door de aard van haar kontakten bij uitstek het forum zijn waar deelhumanistische groeperingen elkaar ontmoeten en zich kunnen bezinnen over gemeenschappelijke strategieën en hun uitgangspunten. De versomberende maatschappelijke vooruitzichten, de verslechterende ekonomie en de toegenomen zorg over de toekomst van de wereld kunnen leiden tot apathie en de gedachte „na ons de zondvloed".
Maar zij kunnen ook stimuleren tot bewuste levensbeschouwelijke stellingname. Zij kunnen ook een menselijk besef doen groeien dat de vrijheid waarin wij de afgelopen jaren hebben geleefd niet een voor alle eeuwigheid bevochten vrijheid is, maar een vrijheid die voortdurend moet worden verdedigd tegen krachten die uit angst voor vrijheid dogmatisme preferen.

Internationaal

Dit brengt mij op de zorgelijke internationale ontwikkelingen, met name in de Arabische wereld. Eveneens in de afgelopen twee jaar is het ons duidelijk geworden dat

voorzitter Rob Tielman opent het kongres.

sommige Arabische landen weigeren humanisten een visum te verstrekken. Dat in landen als Iran, Egypte en Pakistan humanisten bijzonder grote gevaren lopen. Dat in de Arabische wereld een islamisering plaatsvindt die er op gericht is een scheiding tussen kerk en staat te doorbreken.
In vele landen van de wereld is deze scheiding van kerk en staat geen venzelfsprekende zaak. Zijn er nog steeds levensovertuigingen die trachten hun opvattingen op te leggen aan andersdenkenden via de wetgeving. Vandaar is het van bijzonder groot belang dat we in de internationale humanistische unie gezamenlijk met onze geestverwanten in andere landen streven naar een internationale tegenbeweging tegen onze groeiende radikale godsdienstige bewegingen die zich van staten trachten meester te maken.
Het is dan ook een verheugend verschijnsel dat de internationale humanistische unie overweegt een internationale humanistische ombudsman in te stellen, die in konkrete gevallen de publieke wereldopinie kan wijzen op schrijnende gevallen van diskriminatie en achterstelling.

Nationaal

Behalve op internationaal gebied valt er ook op nationaal gebied nog veel te doen. Ook in ons eigen land zijn er groepen en personen die trachten hun levensovertui-

stormachtige groei in geestelijke verzorging

De geestelijke verzorging in zieken- en bejaardenhuizen heeft een stormachtige groei meegemaakt. Samen met de HSHB zijn we erin geslaagd om een nieuwe koördinator voor de geestelijke verzorging in de bejaardenhuizen aan te trekken, waardoor een uitbreiding van een aantal geestelijke verzorgers in de bejaardenhuizen in het verschiet ligt.
De geestelijke verzorging in ziekenhuizen heeft te maken met veel weerstanden van de zijde van ziekenhuisbesturen.
Niettemin is deze dienst in de afgelopen twee jaren aanzienlijk uitgebreid, en zijn we erin geslaagd in een aantal belangrijke ziekenhuizen onze geestelijke verzorging te introduceren. Het blijft een onrechtvaardige zaak dat uit de algemene middelen slechts 5% van de ziekenhuizen humanistische geestelijke verzorging aanbiedt terwijl dat in 100% van de ziekenhuizen als keuzemogelijkheid het geval zou dienen te zijn. Tenslotte is op het gebied van de geestelijke verzorging de uitbreiding van onze eigen plaatselijke geestelijke verzorgingsdienst een heuglijke gebeurtenis. Door externe subsidies zijn we er in geslaagd verschillende werkgebieden daar beter te bemannen. Zo zal nu met kracht het studentenraadsliedenwerk aan de universiteiten ter hand kunnen worden genomen, zal de uitvaartbegeleiding beter landelijk gekoördineerd kunnen worden, zal het projektenwerk aangepakt worden, en zal het groepswerk landelijk intensiever begeleid kunnen worden.

Vormingsonderwijs

Naast de geestelijke verzorging is ook het humanistisch vormingsonderwijs de afgelopen twee jaar bijzonder sterk gegroeid: Wij bereiken nu met ons h.v.o. zo'n 10.000 leerlingen per jaar. Het is duidelijk dat in stijgende mate buitenkerkelijke ouders er grote waarde aan hechten dat hun kinderen op de openbare school humanistisch vormingsonderwijs kunnen krijgen als alternatief voor het godsdienstonderwijs. Al eerder was het Humanistische Opleidingsinstituut door de overheid gesubsidieerd. In de afgelopen twee jaar is het HOI nu een volwaardige hogere beroepsopleiding geworden, waar vele toekomstige funktionarissen in de humanistische beweging worden opgeleid.

verbreding nodig met HV als principiële motor

ging aan andersdenkenden op te leggen. Of het nu gaat om de abortuswetgeving, de euthanasie, de alternatieve relaties, de democratisering van de welzijnsinstellingen, de ontzuiling, op al deze gebieden zijn er groeperingen die trachten hun ethische inzichten aan anderen op te leggen. In dat kader valt het te betreuren dat de PvdA en de VVD elkaar nog steeds wederzijds uitsluiten. Het Humanistisch Verbond is een levensbeschouwelijke organisatie, en neemt derhalve geen partijpolitieke stellingname in.
Maar dat neemt niet weg dat vanuit onze levensovertuiging terecht kan worden opgemerkt dat in feite liberalisme en socialisme broertje en zusje van elkaar zijn en dat zij tot dezelfde familie behoren als het humanisme.
Echte liberalen en echte socialisten zouden daarom zeker op levensbeschouwelijk gebied elkaar moeten kunnen vinden. Het is daarom hoogst noodzakelijk dat nu eindelijk eens een opsomming wordt gemaakt van alle wetgeving en maatregelen van bestuur die in de afgelopen decennia door het CDA en de christelijke partijen die daaraan ten grondslag lagen, zijn tegengehouden.
Het is een hele waslijst en wij zullen niet nalaten ook in de komende jaren de niet-confessionele politieke partijen te wijzen op hun verantwoordelijkheid om via de wetgeving demokraische besluitvorming zijn recht te laten vinden. Het is onaanvaardbaar dat op grond van één politieke levensovertuiging andersdenkenden nog steeds in wettelijk opzicht worden achtergesteld. (. . .)

Bezinning

Naast deze konkrete taken: praktisch humanistisch bezig zijn en maatschappelijk stelling te nemen ligt er ook nog een hele andere belangrijke funktie voor het Humanistisch Verbond: die van de bezinning. Wij worden voor vele belangrijke vragen geplaatst, waarop het Humanistisch Verbond een antwoord dient te geven. Niet de pasklare antwoorden die van bovenaf worden opgelegd, maar wel antwoorden die stimuleren tot denken en zelfstandig kiezen van iedere burger. Er zijn twee belangrijke hoofdstromen te ontdekken in onze kultuur op dit ogenblik: een nihilistische en een dogmatische. Aan de ene kant de gedachte bij veel mensen dat de levensovertuiging niet meer belangrijk zou zijn, dat het aleen maar gaat van het hier en nu beleven van leuke dingen, en dat de vervelende dingen maar vergeten moeten worden door de kop in het zand te steken. Een dergelijke nihilistische opvatting is onvoldoende weerbaar tegenover dogmatische stromingen die zich van dergelijke mensen meester kunnen maken ingeval van krisis. Daarom dient het dogmatisme ook serieuze aandacht te krijgen. Het zou onjuist zijn dogmatische lieden zoals de ayatolla's in Iran en de Gijssens in Nederland als lachwekkend en onbelangrijk af te doen.
Voordat men het in de gaten heeft, kan dit dogmatische denken een veel te grote greep op onze bevolking hebben gekregen.

Derde weg

Een stelselmatig tegenspel tegen het dogmatisme is derhalve gewenst. Hier biedt het humanisme als derde weg tussen nihilisme en dogmatisme een belangrijke uitweg. Zonder te vervallen in nieuwe dogmatische stellingnames kan het humanisme stimuleren dat mensen zelfstandig gaan denken en op grond van hun eigen verantwoordelijkheid hun eigen leven gaan inrichten. Als het gaat om vragen van leven en dood, de toekomst van de kernenergie, de toekomst van het milieu, de vraag wat wij aan zullen moeten met het vele geweld in onze samenleving, als het gaat om dit soort vragen biedt de humanistische levensovertuiging een belangrijk referentiekader.

Steun nodig

Wij kunnen stimuleren dat mensen aan de ene kant niet vervallen in een nodeloos pessimisme, en anderzijds niet vluchten in een idealistisch overoptimisme. Wij staan voor een beweging die gelooft in de mogelijkheid dat mensen zelf een menswaardige toekomst kunnen opbouwen zonder een beroep te doen op hogere machten. Zonder te vervallen in dogmatisme of nihilisme kunnen wij de wereld een levensbeschouwelijk alternatief bieden wat meer dan anderen is aangepast aan de problemen van deze tijd. Dat kunnen wij als Humanistisch Verbond niet alleen, daar hebben wij de steun van vele anderen bij nodig. Vandaar ons pleidooi voor een bredere humanistische verbreding waarin wordt samengewerkt tussen de verschillende deelhumanistische organisaties en het Humanistisch Verbond als principiële motor achter deze toegepaste organisatie.

Niet elitair

Daarmee willen wij niet zeggen dat wij alle buitenkerkelijken zouden willen claimen, zoals ons weleens wordt verweten. Wat wij willen is dat iedere Nederlander gestimuleerd wordt tot zelfstandig nadenken, tot zelfstandig kiezen in fundamentele levensvragen. Dat is geen elitaire aangelegenheid, een zaak voor alleen maar intellektuelen.
Het zou elitair zijn te denken dat alleen maar intellektuelen zich alleen maar met dit soort vragen zouden bezighouden. Iedereen houdt zich gewild of ongewild bezig met vragen van leven en dood. Daarom dienen wij in de verbreding van onze humanistische beweging er ook op gericht te zijn zo breed mogelijke lagen van onze bevolking aan te spreken. Er is en er wordt nog steeds door sommigen gezegd dat de levensovertuiging een achterhaalde zaak zou zijn.
We zien aan de internationale ontwikkelingen dat het tegendeel het geval is. Men kan het ayatollah-effekt als een belachelijke zaak afdoen. Maar men kan er ook een teken inzien dat levensovertuiging nog wel degelijk een rol speelt. Alleen de manier waarop dat gebeurt dat kan in hogere mate verschillen. Wij verzetten ons tegen de gedachte dat alleen en dogmatische levensovertuiging het juiste antwoord op de vragen van deze tijd zou geven. Wij zijn van mening dat door alle tijden heen dogmatici een ondogmatici tegenover elkaar hebben gestaan. Wij staan daarom in een lange traditie als wij ons verzetten tegen de ayatollah's van vandaag en gisteren.
Wij kiezen voor het vrije denken, de vrije levensovertuiging in Nederland en in de wereld. Kongres, er ligt nog een belangrijke taak voor ons!

Rob Tielman
(algemeen voorzitter)

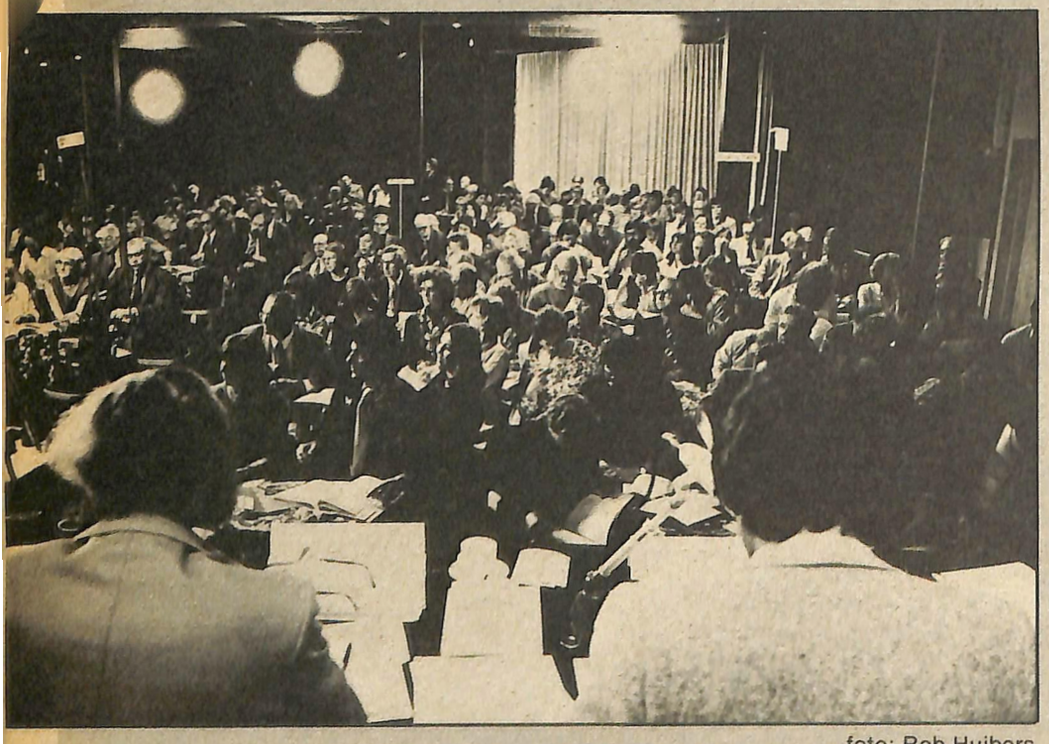

foto: Rob Huibers

HET HV, DE IHEU EN DE EUROPESE VERKIEZINGEN

In dit artikel geeft Rein Wielsma – namens de gespreksgroep Humanisme & Politiek van de gemeenschap Hilversum – aan waarom het voor de humanisten in Nederland van belang is zich bezig te houden met EUROPESE POLITIEK, dus met de EUROPESE VERKIEZINGEN, en welke rol de Internationale Organisatie van Humanistische en Ethische Groeperingen in Europa zouden kunnen spelen.

Politiek bezig zijn noodzakelijk

,,Levensbeschouwing en politiek raken elkaar op hun beider wijze van in het leven zijn en handelen'', schrijft Ila Schoutsen in het diskussiecahier over de relatie tussen levensovertuiging en politiek. Deze raakvlakken herken je ook in het Humanistisch Perspektief, waarin de humanisten – georganiseerd in het Humanistisch Verbond – in 15 hoofdpunten hun maatschappelijke doeleinden formuleren. En wanneer je dan de definitie van Jan de Leede leest in het diskussiecahier, dat politiek het proces is van vormgeving van de samenleving, dan zit je midden in de politiek. Zeker als je ook nog de pretentie hebt om als belangenbehartiger op te treden voor dié humanisten die zich niet hebben georganiseerd. En in meer algemene zin van de buitenkerkelijken.
Om dan iets van je maatschappelijke doeleinden te kunnen realiseren, zul je je met de politiek bezig moeten houden. En wel met die groeperingen, die qua instelling het meest passen bij die doelstellingen. In Nederland zijn dit dus de niet-konfessionele politieke groeperingen. Daarom zijn er ook min of meer regelmatig kontakten tussen deze groeperingen en het Hoofdbestuur en daarom hebben vorig jaar in het kader van de Gemeenteraadsverkiezingen er een aantal forums plaats gevonden, georganiseerd door plaatselijke gemeenschappen en waar niet-konfessionele plaatselijke politici werden gekonfronteerd met visie van de humanisten.

Ongetwijfeld zal de uitslag van de komende Europese verkiezingen ook invloed hebben op de politieke verhoudingen in Nederland. Daarom is het belangrijk dat ook de humanisten voor deze verkiezing hun stem uitbrengen. Maar niet alleen daarom zijn deze verkiezingen belangrijk.

Meer bevoegdheden

Wanneer dit gekozen parlement eenmaal in Luxemburg of Straatsburg in funktie zal zijn, zullen de frakties proberen om meer bevoegdheden te verwerven dan hun volgens het Verdrag van Rome zijn toebedeeld. In de programma's van vrijwel alle groeperingen die zitting zullen hebben staat dit vermeld als één van de belangrijkste punten.
Parallel hiermee zullen in de nabije of wat verdere toekomst een aantal bevoegdheden van de nationale regeringen worden overgeheveld naar een Europees uitvoerend orgaan. Een aantal zaken, die nu nationaal geregeld zijn, zullen dan op Europees niveau worden bepaald en gekontroleerd door het Europese Parlement. Dat dit zaken kunnen zijn, die ook betrekking kunnen hebben op de belangen van humanisten en buitenkerkelijken, ligt voor de hand. Daarom is het van belang ons te realiseren, dat het Europa van de E.G. op weg is, een grotere staatkundige eenheid te vormen en is het noodzakelijk daarop in te haken.

Europees humanistisch perspektief

In dit verband zal men misschien niet direct denken aan de Internationale Organisatie van Humanistische en Ethische groeperingen. Toch is deze organisatie mijns inziens het meest voor de hand liggende kader, waarin de humanisten binnen het Europa van de Europese Gemeenschappen – eventueel aangevuld met enige toekomstige lidstaten, als Griekenland, Spanje, Portugal – zich kunnen organiseren. De IHEU heeft immers kontakten met organisaties en groepen in deze landen, die zich verwant voelen. En willen wij als humanisten onze pretentie kunnen waarmaken, dan zullen wij ook op Europees niveau iets moeten doen, waarbij we moeten anticiperen op de toekomstige politieke ontwikkeling binnen Europa.
Zo zou er binnen de IHEU een werkgroep kunnen worden opgericht waarin alle organisaties uit de bovengenoemde Europese landen, voor zover bij de IHEU aangesloten, moeten zijn vertegenwoordigd.
Deze werkgroep zou zich bezig moeten houden met het formuleren van een soort Europees humanistisch perspektief, waaraan het Europese beleid getoetst zou kunnen worden.
Door deze sub-organisatie binnen de IHEU zouden de niet-konfessionele parlementariers en frakties van het Europese parlement kunnen worden benaderd en zo mogelijk beïnvloed.

VERBOND OP RTV

RADIO
ZONDAGS HILVERSUM 2
VAN 9.30 - 10.00 UUR

3 juni 1979 **MET NA AFLOOP DISKUSSIE**
Niet-humanisten praten met Ruud Jans over het kongres van het Humanistisch Verbond.

10 juni 1979 **ZONDER ZIEN ZONDER ZIN?**
Rina Spigt praat met mensen die blind geworden zijn over hun langzame en moeizame terugkeer naar de maatschappij.
Samenstelling en presentatie: Rina Spigt

konsumentengedrag

• Werkgroep van de Gezinsraad, **,,Konsumeren-inklusief''** staatsuitgeverij, 71 blz., *f* 7,50.
Dit boekje wil een verkenning zijn naar de mogelijkheid om in het konsumentengedrag rekening te houden met de mens van nu en later, met de aarde van nu en later en met de bereidheid om de welvaart eerlijk te verdelen.

vakatures

HUMANITAS
Gezien de goede samenwerking met Humanitas geeft de Humanist regelmatig door welke vakatures daar ontstaan. De afdeling gezinsvoogdij Utrecht zoekt voor 10 maanden en 24 uur per week een maatschappelijk werker (m/v); inlichtingen 's morgens via 030-514594. In Amsterdam wordt een direkteur gezinsverzorging (m/v) gezocht; opleiding: hbo of vergelijkbaar nivo; inlichtingen: 020-768181. Eveneens bij de afdeling Amsterdam van Humanitas wordt een maatschappelijk werker (m/v) gezocht voor het algemeen maatschappelijk werk.

VENWOUDE
Het vormingscentrum Venwoude in de Lage Vuursche bij Utrecht (aangesloten bij de Woodbrookerskoepel) zoekt een kursusleidster; inlichtingen via 02156-204.

GEMEENSCHAPPEN

Het Humanistisch Verbond gemeenschap Laren/Blaricum/Eemnes/Huizen heeft als slotbijeenkomst van het seizoen op **zaterdag 9 juni van ± 16 – 20 uur** een gezellige middag met maaltijd in SATTVIKA te Naarden, Meentweg 9. (De Meentweg is het verlengde van de Flevolaan).
Iedereen, jong en oud, gezinsleden, belangstellenden ook van andere gemeenschappen zijn van harte welkom. Kosten: Naar inzicht en vermogen.
Inlichtingen en opgaven tot uiterlijk **4 juni** bij:
Ina Schaafsma, Meentzoom 31, Blaricum, tel. 02153-89311 of Mariët de Jong, Houtweg 6, Laren, tel. 02153-83383.

sport

Een aantal kamerleden (waaronder Van Thijn, Brinkhorst en Keja) hebben het initiatief genomen tot oprichting van het Comité Olympische Spelen en Mensenrechten. Doel is naar aanleiding van de spelen van 1980 een diskussie op gang te brengen over de mensenrechten in landen waar dergelijke sportmanifestaties gehouden worden. Het Comité is breed samengesteld uit vertegenwoordigers van veel politieke, maatschappelijke en levensbeschouwelijke stromingen. Uit humanistische kring is Rob Tielman lid geworden van het Comité.

roermond

Nadat het Humanistisch Verbond de VVD in Roermond heeft benaderd, ziet het er toch naar uit dat de buitenkerkelijke gemeenteraadsleden van Roermond niet langer verplicht zullen worden op te staan en mee te bidden bij het raadsgebed. Het College van B&W wil een voorstel doen waarin de ongodsdienstige levensovertuiging gerespekteerd zal worden. Kennelijk staat niet bij iedereen in Roermond de tijd stil.

school

Iedere humanist die werkt op een katholieke school loopt het gevaar vanwege zijn/haar levensovertuiging ontslagen te kunnen worden. De Commissie van beroep voor het katholiek kleuter-, basis- en buitengewoon onderwijs in Zuid-Nederland heeft onlangs de uitspraak gedaan dat het niet-geloven in god ,,niet geacht kan worden samen te gaan met het uitoefenen van de funktie van onderwijzer aan een r.k.-basisschool, welke funktie aspekten van katholieke opvoeding inhoudt.'' In de afgelopen jaren zijn nogal wat niet-katholieken op katholieke scholen aangenomen, met name de niet-godsdienstigen onder hen staan nu op de tocht. Humanisten die zich in een dergelijke positie bevinden doen er verstandig aan kontakt op te nemen met het HV en de ABOP. Humanisten die hun kinderen naar een katholieke school sturen, zouden zich eens moeten afvragen of dat nog wel is gerechtvaardigd nu geestverwanten daar als onderwijskracht ontslagen kunnen worden. Het HV houdt zich de laatste tijd intensiever met de onderwijsproblematiek bezig in goede samenwerking met de Vereniging voor Openbaar Onderwijs en de Vereniging van Samenwerkingsscholen.

Stein

In het Limburgse Stein gebeuren merkwaardige dingen. Allereerst is er een openbare bibliotheek die blijkt mee te doen aan de bisschoppelijke vastenaktie (maar vanzelfsprekend niet aan de maartaktie van de humanisten!). Vervolgens verschijnt er een advertentie voor plaatselijke scholen waarin wordt verzwegen dat het om katholieke scholen gaat. Een week later komt de katholieke aap uit de mouw: dan wordt plotseling van het katholieke karakter geen geheim gemaakt. Zouden zulke dingen op meer plaatsen in ons land gebeuren?

typerend?

De NOS stelt voor elk seizoen altijd een soort intern ,,spoorboekje'' samen van alle radio-uitzendingen. Daarin wordt behalve de titel van een programma ook een inhoudstypering vermeld. Hiervoor verwijst een cijfer naar een achterin opgenomen genummerde lijst van ,,programma-kategorieën''. Hoezeer sommigen in omroepland nog steeds moeten wennen aan humanistische programma's blijkt wel uit enkele typeringen in het kort geleden gepubliceerde zomerschema.
Ons dinsdagse magazine-programma ,,Na vijven en zessen'' met min of meer aktuele kommentaren, interviews, reportages en liedjes, staat aangekondigd als ,,spreker'' en moet blijkens de cijferkode gezien worden als een ,,godsdienstige uitzending (inkl. humanisme) van verkondigende aard''. Des te opmerkelijker als bijv. de wekelijkse rooms-katholieke, godsdienstige rubriek, ,,kerk in meervoud'', getypeerd wordt als ,,zware informatie algemeen''. Zou dat overgebleven zijn van wat altijd gekenschetst werd als ,,de blijde boodschap''?

persoonlijke god

Driekwart van de Britten gelooft in god maar nog geen vierde deel van hen gelooft nog in duivel of hel. Dit blijkt uit een onderzoek van het Gallup Instituut. 76 procent van de ondervraagden zei te geloven in het bestaan van een god, 57 procent twijfelt niet aan de hemel, terwijl 28 procent in reïnkarnatie gelooft, 22 procent in het bestaan van de duivel en evenveel in het bestaan van de hel. Opvallend is de stijging van het aantal mensen, dat de voorkeur is gaan geven aan reïnkarnatie. In 1968 geloofde 18 procent aan die mogelijkheid, in 1979 28 procent.
Het godsgeloof kent echter verschillende vormen. Slechts 35 procent der Britten gelooft in een persoonlijke god. Het grootste percentage, namelijk 41 procent omschrijft god liever als ,,een soort geest, een levenskracht''. 16 procent weet niet wat er van te moeten denken. **Uit deze cijfers blijkt een aanzienlijke vermindering van het geloof in een persoonlijke god.** In 1957 zei nog 41 procent in een persoonlijke god te geloven, terwijl 37 procent god als levenskracht omschreef.
Er is ook een opvallende vermindering te konstateren in de aanvaarding van Christus als de zoon van god. In 1957 nam 71 procent aan dat Christus de zoon van god was. In 1963 daalde dit percentage tot 60 procent en nu is dit percentage gedaald tot 55 procent. **Van de Britten ziet 25 procent Christus als gewoon mens.** In 1963 meende dat 16 procent, in 1957 9 procent. Opvallend is wel, dat de historiciteit van Christus niet wordt aangetast. Het aantal Britten dat de historiciteit van Christus niet aanneemt, blijkt al tientallen jaren rond de 6 7 procent.

anti-humanisme

In de Arnhemse Nieuwe Krant van 20 maart j.l. lezen we over de Wereldraad van Kerken in een ingezonden brief: ,,De Christ steunt de antichrist in 't humanistisch vermoorden en verkrachten van onschuldigen''. Waar zouden de heren Croon en Gunning en mevrouw Lohmann-Smit uit Rozendaal toch de gedachte vandaan halen dat er zoiets als ,,humanistisch vermoorden en verkrachten'' bestaat?

autoloze zondag?

De regering blijkt enige tijd geleden de kergenootschappen geraadpleegd te hebben over de gevolgen van een mogelijke invoering van een autoloze zondag. Kennelijk was daarbij weer het Humanistisch Verbond vergeten. Nadat het H.V. contact had opgenomen met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, is alsnog rekening gehouden met de mogelijkheid dat ook humanistische raadslieden vergunningen zouden moeten hebben om op zondag te kunnen rijden. Het is wel vervelend dat de overheid kennelijk steeds weer op de achterstelling van humanisten moet worden gewezen. Hopelijk zal het in de toekomst niet meer nodig zijn dat het H.V. er zelf achteraan gaat.

abortusbeleid Arts

Professor Arts van de Vrije Universiteit in Amsterdam tracht via de rechter te voorkomen, dat andersdenkende kollega's abortus plegen in het V.U.-ziekenhuis. Een zoveelste voorbeeld van zedenmeesterij: een arts die tracht andere artsen zijn wet voor te schrijven. Het valt te verwachten, gezien het voorliggend abortusontwerp, dat dit soort spanningen in ziekenhuizen zich in de toekomst meer zullen gaan voordoen. Het is vanuit humanistisch oogpunt bijzonder belangrijk deze ontwikkelingen in de medische wereld op de voet te volgen. Dit klemt temeer, omdat de bestuurlijke structuur van de ziekenhuizen allang niet meer in overeenstemming is met de maatschappelijk gegroeide werkelijkheid. Het is een zeer vaak voorkomende zaak, dat buitenkerkelijken in katholieke of protestantse ziekenhuizen terecht komen. Zij zijn in zo'n geval niet aan de heidenen overgeleverd, maar aan de zedenmeesterij van sommige christenen.